

el Montsec, afr. «usque ad *Angularis* --- Peracal --- Rubies» a. 1033; potser diferent el d'un doc. del mateix any, on *Angularios* va citat junt amb Castellbò [lluny d'allà], *Cart. Tavèrnoles*, p. 65.16; Abadal troba *Anglars* junt amb *Peracalc* (*Pall. i Rb.*, p. 62). Un homònim ross. en els Aspres: «Codings --- *Anglares* --- Salellas --- Tordarias» a. 927 (*Coll. Moreau v*, 19). Ponsich, *Top.*, troba un «villare *Anglares*», en efecte, a Salelles, l'any 899 (p. 55) i altres a Real i a Cortsavi (134, 78), però veg. el que en dic s. v. *Angelats*.

D'*Anglar* sembla clar que és dim. en -ICULU (> -iyl) *Anglarill*, nom de dos antics llogarets entre Solsona i la Rib. del Sió (que han donat un vell llinatge i cogn. català):

1) «Puigo de *Anglarillo*» com afr. [N.] oposada a la de Llobera, d'un lloc que, per l'O., afronta amb Ardèvol i per l'E. amb Vallferosa, doc. de 1052 (Arx. Sols.); «villa que vocatur *Agleril*» en un doc. donant un mas, que hi pertany, a l'església de Solsona (a. 1137, Arx. ibid.); Serra V. documenta *Anglerill* a. 1506, en te. de Navès, prop de Linya (*BCEC* 1909, 63). Amb la -r alterada per sigmatisme, un test. «*Petrus d'Anglisyll* canon. et officialis Guissonae» a. 1367 (Baraut, *Tresponts* I, 16.32); dos propietaris *Anglarill* (Manel et ---) en sengles docs. de Mirabé, a. 1705 i 1719 (Baraut, *Miracle*, pp. 10, 209); i en aquesta obra posa que és un mas de Clariana, on passa un «torrent de l'*Anglarill*» cap a Su i Bergús. En *Tresponts* Baraut troba que és «*Sant Grau d'Anglerill*, Sols».

2) Era un castell de Templers, a la Ribera del Sió [que és bastant lluny al SO. de 1]. Miret (*TemplH*, 225) l'enumera entre nou castells d'aquesta Ribera (i algun altre de pròxim, cap a Agramunt, Oliola i Seró). *Anglarill* a. 1187, 1188, *Anglerill* 1172, 1181, *Aglarill* 1190 (MiretS, ib. pp. 160, 329, 225, 108, 225); «castrum de *Angledil* --- *Angledilg*» a. 1196 (MiretS, 226). *Aglarill* citat junt amb Artesa de Segre, ja en un doc. de 1076 (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 10).

Cogn.: «in tribus mansis --- Bernardi de *Angleril*» 1184 (*Cart. Poblet*, junt amb noms de cap a Solsona). I tinc nota del cogn. *Anglarill*, -erill a Olvan, Vilada i Palmerola.

ELS ANGLES, poble de l'alt Capcir.

PRON. MOD. ə(l)z ángləs, oït allí mateix, a la Cabanassa, a la Llaguna, a Formiguera etc. (1960 i 1961).

DOC. ANT. *Angulis* a. 900 (Alart, *Cart. R.* 111); *Angulos* 965 (Abadal, *Eixalada*, 194); «alodem q. dr. *Angulos*» 966 (Serra V., *PinósMtp.* III, 85); «alodem de *Angulos*» 1011 (*Marca Hi.* 164); *Angles* 1359 (*CoDoACA* XII, 124); 1385 i 1395 (Alart, *Doc. Gé. Hist.* 17, 30). Ponsich, *Top.* 132, data S. Salv. de *Angulos* només des de 908, *Angulos* des de 1011 i vacilant entre *Angulas* i *Angulos* el 965.

Entre els homònims oc., bastarà citar cinc loc. menors, i dos *L'Angle*, en el Cantal (Amé, *Di. Top.*, s. v.).

ETIM. evident, nom hidrogràfic o orogràfic: ANGULOS en el sentit de recolzades o cantells. I *Anglos* ribag., a l'Isàvena (*E.T.C.* I, 147A2).

ANGLÈS

Cabdal vila de La Selva.

PRON. POP. ənglɛs Osor, Sta. Coloma, Girona (*inglɛs*, rar, Girona) 1920; ənglɛs Girona 1918, Osor 1927, Amer 1970 etc. (crec recordar que a un gran amic que n'era fill li sentia ənglɛs, c. 1933 etc., però com que no tinc cap confirmació d'aquesta pronúncia excepcional, pogué haver-hi error).

DOC. ANT. *Vallis Anglensis* a. 860, hapax que Alsius (p. 98) cita de l'*Esp. Sagr.* XLV, 323; «*Vallis Anglesis*» 899, «*vallis Anglesis*» a. 899, «*valle q. dr. Angles*» 949, *Angles* 972 (Monsalv. v, 52); *Angles* 1051-1058 (*BABL* III, 329); «*Ramon A. d'Anglès*» 1122 (*BABL* IV, 45); «*ab occiduo in Anglese*, a --- circii in ciminterio Sancti Salvatoris» 1181 (*Cart. de Poblet*, 76); *Angles* 1207, *Anglesio* 1225, 1272 (Alsius), «*Castell d'Anglès*» 1359 (*CoDoACA* XII, 133), *Anglesio* 1362 (Alsius). «*In Ierundense in valle Angles --- villa Palaciolo*» a. 971 (*Dipl. Cat. Vic.*, § 412).

ETIM. Problema que ja vaig deixar resolt en la concisa nota del *DECat* I, 315a54ss.: «l'etim. d'*AlcM* és tan desencaminada com la de Montoliu (*in aquis levibus*). ¿Què haurien vingut a fer açt els anglesos i ja abans del S. IX? És molt versemblant que es tracti d'ECLÉSIS 'a les esglésies', referint-se a les dues: la de la Cellera d'Anglès i la d'Anglès propi; amb *n* secundària com en *Anglesola* (ECLÉSIO-LA), poble d'Urgell, i nom cat., que els val. usen per anomenar el poble de *Iglesuela del Cid*, baix Aragó, o la d'engal = igual ÆQUALIS, angúnia AGONIA; la -n- de *vallis Anglensis* hapax d'un notari de 860 (o err. tip.? de l'ed. del P. Flórez), és llatinització arbitrària. És sabut que en el cat. arcaic el plural dels mots en -s era sense desinència (*VidesR*, vol. I, p. 15) i que en la toponímia se'n troben casos encara més nombrosos.

Observem també que les mencions antigues citades per Alsius etc. es refereixen totes (o quasi totes) a *La Cellera (d'Anglès)*, el poble immediat, més petit, però dit així justament perquè havia estat la parròquia important d'aquesta vall, la qual parròquia era *Scta. Maria de Anglesio* (el 1362, veg. Alsius); que del que es parla en els docs. de 860 i 897 és de *vallis Anglesia*, que en general és referent-se sempre a *Santa Maria de Angl.* (= la Cellera), si bé ja hi esmenten també *Sti. Mathei* i *Sti. Joabannis*; en tot cas l'any 1691 ja se cita l'actual esgl. d'Anglès com *Stus. Michaelis de Inglesio*. En un mot hi ha hagut sempre dos pobles més o menys importants en aquesta vall, amb dues esglésies, i sembla, àdhuc, quatre.

Era, doncs, ben bé la «*VALLIS DE ECLESIIIS*» 'la vall de les esglésies'. No és fins al 1594 que el bisbe disposà que vagi a residir a Anglès propi un dels sacerdots que vivien a la Cellera. És clar que Anglès, com a seu del fort castell, ja tenia vida polènt des del segle XIII (el castell s'hi anomena ja el 1242); i basta veure el caseriu del poble i la seva encastellada estructura per comprendre que també l'àrea urbana actual d'Anglès és antiga. Però això no rebaixa el fet que el conjunt mereixia el nom d'ECLÉSIS en plural: 'la vall